

Passeig
Boca
de la Mina

Programa educatiu

Un passeig amb la colla del Petit Lleó

Guia didàctica infantil i primer cicle de primària
(4, 5, 6, 7 anys)

AJUNTAMENT DE REUS

Generalitat
de Catalunya

Unió Europea
Fons Europeu
de Desenvolupament Regional

ÍNDEX

1

Introducció

2

Objectius

3

**Temes a
desenvolupar**

4

Competències

5

Metodologia

6

Nivell educatiu

7

**Desenvolupament
del programa i
temporalització**

8

**Materials i
recursos**

9

Avaluació

10

**Bibliografia i
recursos en línia**

11

Annexos

1. Introducció

El programa “**Un passeig amb la colla del Petit Lleó**” forma part del grup d’activitats proposades pel reconeixement de la Boca de la Mina a l’àmbit de l’educació formal. El programa es divideix en activitats prèvies, centrals (in situ) i posteriors. Les activitats es proposen per ser executades per part del personal docent de l’aula tant al centre educatiu com l’activitat in situ. El passeig de la Boca de la Mina ens transporta a través de diferents paisatges, que ens ajudaran a comprendre el profund vincle de l’ésser humà amb l’aigua.

- El paisatge natural, que podem observar al llarg del barranc i en els arbres del passeig, ens vincula a la nostra essència viva, a l’aire que respirem, als elements:

el sol, el vent, l’aigua, la terra.

- El paisatge construït, és a dir, la intervenció humana al llarg de la història per abastir-se de menjar i aigua, per a desenvolupar-se com a societat. És el paisatge de les obres: basses, masos, molins, la boca de la mina i el mateix passeig.
- El passeig viscut. Les experiències de les persones al voltant del passeig, la cerca del contacte amb la naturalesa, les celebracions festives, les trobades familiars, les relacions socials i actualment, el contacte amb la història i la identitat com a ciutat.

L'activitat prèvia es centra en les preguntes clau:

- Per què necessitem l'aigua?
- Per què utilitzem l'aigua?

L'activitat in situ planteja un segon nivell de preguntes/problemes, l'objectiu del qual és resoldre-les a mesura que desenvolupem l'activitat in situ:

- D'on prové l'aigua que consumim?
- Quins usos té l'aigua?
- Quanta aigua necessitem?
- Com podem cuidar l'aigua per evitar que falti?

Durant l'activitat central s'ofereix un passeig didàctic actiu on el personatge protagonista, en Petit Lleó (el lleó de la Font dels Capellans), anirà presentant els seus amics qui els guiaran al llarg del recorregut al mateix temps que aprenen sobre els usos de l'aigua i més continguts fins a descobrir d'on ve l'aigua que consumim. Els amics del Petit Lleó que aniran apareixent durant el camí ens ajudaran a explicar els continguts:

- Plataner, l'arbre que hi ha als dos costats del passeig, que ens cuida, neteja l'aire i ens fa ombra, beu aigua i té una pell suau com la nostra – toquen l'escorça de l'arbre i aprenen a distingir l'espècie de les altres i a empatitzar amb la naturale-

sa.

- Mowgli el nen que va a l'escola i parla amb els animals. El Petit Lleó respira l'aire filtrat per les fulles dels arbres. Si és hivern, explicar que alguns arbres perdien les fulles per protegir-se del fred i li tornen a sortir a la primavera. Beu aigua, es protegeix del sol a l'ombra dels arbres, es renta les dents, es banya i menja aliments que creixen a la terra gràcies a l'aigua (mirar els camps fruiters que hi ha a un costat del passeig).
- Després arribem a la xemeneia, on es coneixen altres usos de l'aigua per a les fàbriques. Intentaran veure a l'Anura, una femella de capgròs que només viu en aigües no contaminades. Per això, les fàbriques no han d'embrutar l'aigua. Seguidament arribem a la Bassa del Bacallà on viu l'Anura i es poden acostar a la reixa per intentar veure-la.
- Finalment arriben a la Boca de la Mina, on es troben a la Rosa, la quarta amiga del Petit Lleó, la qual forma part de l'escut de Reus i representa a la ciutat i el lloc on els habitants de Reus van aconseguir, fa molt temps, extreure l'aigua de la pluja que s'emmagatzemava a les muntanyes. És un lloc de celebració on hi fan festes, jocs i berenars.

El fil conductor de tot el recorregut consisteix a ajudar als nens i nenes a descobrir a través de jocs i preguntes:

- Que l'aigua forma part de tot ésser viu.
- D'on ve l'aigua que consumim a Reus?

Breu text en el qual es contextualitza el tema que es desenvolupa en el programa dintre de les Propostes Educatives del projecte passeig Boca de la Mina.

A partir de la narrativa proposta s'integraran les tres visions: el paisatge natural, el paisatge construït i el paisatge viscut. Això funcionarà com a eix transversal que permetrà el desenvolupament de les activitats pròpiament dites.

2. Objectius

2.1. Objectius generals

- Valorar la importància de l'aigua a les nostres vides.
- Descobrir d'on ve l'aigua.
- Conèixer els vincles de l'ésser humà amb el paisatge.
- Promoure una actitud activa i investigadora en relació amb el nostre entorn.
- Potenciar actituds de respecte cap a la naturalesa.
- Fomentar l'ús lúdic del passeig de la Boca de la Mina.

2.2. Objectius específics

- Fomentar hàbits de neteja utilitzant aigua.
- Iniciar a nens i nenes en l'ús responsable de l'aigua.
- Conèixer la importància de preservar l'aigua neta, sense contaminar (ODS6).
- Comprovar d'on ve l'aigua que utilitzem dia a dia.
- Entendre les connexions entre l'aigua, les plantes, els animals i els éssers humans i de tots ells entre si.
- Identificar els usos de l'aigua més enllà dels evidents.

3. Temes a desenvolupar

Vivim en un planeta ple de vida perquè està ple d'aigua. La vida s'organitza al voltant de l'aigua. L'aigua és el vehicle de la vida, es presenta de diferents formes i no totes són accessibles per a totes les classes d'éssers vius. La naturalesa es desenvolupa i evoluciona en funció de la forma en la qual es presenta l'aigua i en la seva major o menor disponibilitat. D'igual manera, la nostra activitat humana, les nostres cultures, tecnologies i arts han evolucionat condicionades per la forma en la qual s'ha presentat l'aigua en els llocs on ens hem assentat: els esquimals, els comerciants marítims de la vella Europa, els habitants de les Illes Canàries, els antics egipcis. Però tots ells tenen en comú que han necessitat disposar d'aigua dolça per beure, per la higiene i per alimentar-se.

L'aigua dolça procedeix de les precipitacions. La que arriba a terra pot infiltrar-se o relliscar superficialment. La major part s'infiltra i la vegetació la utilitza per al seu creixement. Quan això passa, l'aigua de la pluja es diu "aigua verda" i és la que dona lloc a la transpiració de boscos, prats i cultius de secà. L'aigua verda es produeix en gran part a climes secs i en cobertes forestals i el seu ús és per a sembrats, productes forestals o cultius de secà. Casi no altera el

cicle hidrològic.

Quan l'aigua de la pluja humidifica suficientment els sòls es produeix la infiltració en profunditat, la qual alimenta les aigües subterrànies. Quan els sòls es saturen d'aigua o la pluja cau sobre terres compactes o deteriorades es produeix un escorriment directe superficial que alimenta els cabals dels rius. A aquestes aigües superficials i subterrànies se les anomena "aigua blava". L'aigua blava sí que altera el cicle hidrològic quan s'utilitza per regar, per abastiment i per la indústria. La major part de l'aigua blava utilitzada és un recurs renovable.

Menys del 3% de l'aigua de la Terra és aigua dolça. D'aquesta, prop de tres quartes parts estan presents en estat de gel. De l'aigua restant, el 98% és subterrània. No es veu, però sempre hi és, encara que no sigui fàcil d'extreure. L'aigua subterrània es renova cada 150 anys de mitja, encara que aquesta duració és molt variable i pot arribar a ser de milions d'anys. La idea general que els rius es nodreixen directament de l'aigua de la pluja és errònia. Només porten aigua de pluja quan hi ha riuades (amb poca freqüència), la resta del temps l'aigua prové d'aqüífers.

Reus no té recursos hídrics permanents. Els aqüífers estan en major o menor mesura esgotats i els embassaments més llunyans d'on prové la major part de l'aigua que utilitza la ciutat no són suficients. Aquest ha estat i segueix sent un gran desafiament que ha motivat els seus habitants a buscar respostes a preguntes clau com: d'on ve l'aigua, on queda emmagatzemada, com es pot extreure i canalitzar fins a la nostra ciutat, quanta aigua necessitem. Aquest desafiament orientat com a recurs didàctic és l'eix capaç de connectar amb els visitants, alumnes i famílies i convidar-los a través d'una participació activa a analitzar, suggerir respostes, oferir solucions i involucrar-se.

A través de les diferents activitats proposades en aquest programa es treballen els següents continguts:

- Cicle de l'aigua a la Terra.
- Relació de l'aigua amb les plantes i els animals.
- Procedència de l'aigua que fem servir diàriament.
- L'extracció de l'aigua del subsol.
- L'aigua i l'agricultura.
- L'estalvi de l'aigua.

Continguts de les àrees del currículum d'Educació Infantil en relació amb la proposta didàctica del passeig de la Boca de la Mina:

CONCEPTUALS	PROCEDIMENTALS	ACTITUDINALS
El clima i les estacions.	Diferenciació de plantes: per mida, escorça, fulles.	Responsabilitat individual i compartida.
Medi físic: l'ús del sòl, qualitat de l'aire, paisatge natural i antròpic.	Utilització creativa de diferents materials per a l'experiència plàstica.	Respecte a les normes de convivència en grup.
L'alimentació i la cura personal.	Reconeixement de seqüències espacials i temporals.	Sensibilització en la cura del medi ambient i l'entorn.
Les verdures i les fruites.	Iniciació en l'ús de les primeres nocions quantitatives en situacions quotidianes.	Actitud cooperativa.
L'aigua: cicle i relació amb l'ésser humà, els animals i les plantes.	Participació en festes, tradicions i costums de la comunitat a la qual pertanyen.	Interès i curiositat pel medi físic i social, explorant les característiques d'objectes materials i elements de l'entorn natural, formulant preguntes sobre alguns esdeveniments i representant vivències i situacions mitjançant el joc simbòlic.
	Comprensió de contes i endevinalles.	

CONCEPTUALS	PROCEDIMENTALS	ACTITUDINALS
	Realització de tasques de forma autònoma, tant en grups com de manera individual.	
	Iniciació en l'ús de diferents formes de comunicació, esforçant-se per fer-se entendre i escoltar als altres.	
	Record i relat d'experiències passades relacionant-les amb situacions semblants o diferents.	
	Observació i constatació d'alguns dels canvis i modificacions als que estan sotmesos tots els elements de l'entorn (persones, animals, plantes i objectes).	

4. Competències

- Lingüístiques.
- Matemàtiques i competències bàsiques en ciència i tecnologia.
- Digital.
- Aprendre a aprendre.
- Socials i cíviques.
- Sentit de la iniciativa i esperit emprenedor.
- Consciència i expressions culturals.

			CCLI	CMCT	CD	CAA	CSC	CEC
Activitat prèvia	S.1	Coneixent a la colla del Petit Lleó	X	X		X	X	X
Activitat central	S.1	L'aventura continua	X	X	X	X	X	X
Activitat posterior	S.1	L'arbre del compromís	X	X		X	X	X

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM:

CCLI: competència comunicació lingüística.

CMCT: competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: competència digital.

CAA: competència aprendre a aprendre.

CSC: competències socials i cíviques.

CEC: consciència i expressions culturals.

5. Metodologia

A les activitats prèvies: el professorat ha de despertar l'interès i la motivació del tema del programa a tractar.

A les activitats centrals: proposades a realitzar durant el passeig.

A les activitats posteriors: es proposaran activitats al professorat com la reflexió, ampliació i reforç de tot allò que s'ha vist al llarg del programa.

Els supòsits pedagògics que guien la nostra forma de treballar pel desenvolupament dels programes educatius són els següents:

- L'aprenentatge és un **procés actiu** en el qual l'alumnat ha de comprometre's amb el coneixement.
- Les persones aprenen en la mesura que **doten de significats** aquests aprenentatges.
- Per construir aprenentatges significatius hem de posar en joc **activitats que comprometin tant la seva ment com les seves "mans"**.
- L'aprenentatge és una activitat social, per tant l'alumnat ha de treballar de forma permanent la connexió amb altres persones, siguin pares, mestres o familiars.
- L'aprenentatge es nodreix de les **conversacions i la interacció** amb els altres.
- L'aprenentatge és **contextual**, s'aprèn en funció de coneixements previs, d'experiències personals, del que creiem, de les nostres pors i dels nostres prejudicis.
- **Aprendre necessita temps.** És un procés que requereix pensar, provar, jugar, construir, debatre, interactuar i finalment, posar en pràctica noves hipòtesis.

- **La motivació** és una de les claus de l'aprenentatge. La motivació inclou les formes en que es pot utilitzar el coneixement adquirit.
- Entenem **l'avaluació** com una **forma permanent de revisar la feina** desenvolupada. Una avaluació formativa que permeti incorporar els seus resultats en el mateix procés o ajudi a plantejar de manera més eficaç noves propostes de millora.

Seguint aquests supòsits pedagògics, l'aplicació metodològica per al desenvolupament s'orientarà a:

- La **participació activa** de l'alumnat.
- **Experimentar física i mentalment**, plantejant situacions en les quals els participants han d'analitzar, manipular, elaborar conclusions i observar. En definitiva, pensar i fer al mateix temps.
- Ajudar a **organitzar els coneixements adquirits**, proporcionant eines per entendre els nous aprenentatges i incorporar-los al bagatge personal.
- **La interacció dels participants**. Totes les propostes disposaran de tècniques que permetin i estimulin el diàleg i el contrast d'idees entre els participants.
- **Atendre a la diversitat en l'aprenentatge**, fent possible l'accés al coneixement del conjunt de participants. Cada persona aprèn d'una forma diferent, per això, les activitats inclouran diferents punts d'accés al coneixement, proporcionant una variada gamma de ganxos amb la finalitat que les diferents classes de participants trobin quin és el que millor s'adapta a les seves necessitats.
- L'adaptació a les possibilitats de coneixement de l'alumnat, tant pel que fa a les seves habilitats com per les seves possibilitats de captació.
- Dotar les propostes d'un mínim de temps de duració que permeti als participants interactuar amb allò exposat i amb els seus companys i reflexionar sobre les seves hipòtesis, obtenint conclusions.
- Generar moments de producció, tant individual com col·lectiva, que ajudin a incorporar el missatge i que estimulin el desig de l'alumnat de seguir profunditzant en el tema.

6. Nivell educatiu

El programa està dirigit als nivells educatius de segon Cicle d'Infantil i Primer Cicle de Primària. El programa treballa continguts curriculars amb relació a:

El coneixement del medi a l'educació primària té com a finalitat proporcionar a l'alumnat els coneixements i les eines per ubicar-se a l'entorn on viuen, per aprendre a habitar-lo, a respectar-lo i a millorar-lo. El concepte de medi que dona nom a l'àmbit de l'àrea fa referència tant al conjunt de situacions, fenòmens, objectes, elements o problemes que integren l'espai natural i humanitzat (l'escenari on conviuen les persones i on interactuen amb la naturalesa) com una manera d'aproximar-se en l'estudi de la realitat natural i social.

El coneixement del medi centra la seva intervenció didàctica a facilitar a l'alumnat el pas de la cultura viscuda a la seva reconstrucció intel·lectual basant-se en l'àmbit del coneixement del medi en l'apartat de contingut segons el Decret 119/2015 de 23 de juny el qual ordena l'ensenyament de l'Educació Primària i la Llei 12/2009 de 20 de juliol d'Educació.

Per al segon cicle d'infantil ens basarem en el Decret 181/2008 de 9 de setembre pel qual s'estableix l'ordenació de l'ensenyament del segon cicle d'infantil. Per a l'educació infantil aprendre és construir nous significats de la realitat que els envolta, els quals enriqueixen els coneixements propis adquirits prèviament i permet la seva apli-

cació a les noves situacions cada vegada més complexes. A l'article 2 parla de la finalitat:

“La finalitat de l'educació infantil és contribuir al desenvolupament emocional i afectiu, físic i motor, social i cognitiu dels infants, proporcionant-los un clima i entorn de confiança on se sentin acollits i amb expectatives d'aprenentatge. L'acció educativa ha de permetre un desenvolupament afectiu, un descobriment progressiu i un creixement personal dels infants; la formació d'una imatge positiva i equilibrada d'ells mateixos, el descobriment de les possibilitats del seu propi cos, del moviment i dels hàbits de control corporal, actuant cada vegada més d'una manera més autònoma; la possibilitat de relacionar-se i comunicar-se amb els altres, infants i persones adultes, per mitjà dels diferents llenguatges, establint vincles i relacions amb les corresponents pautes elementals de convivència, de relació, i de respecte al principi de no-discriminació, de manera que família i escola comparteixin responsabilitat”. Per tant, creiem que el programa que es proposa complementa i ajuda a arribar a aquesta finalitat.

7. Desenvolupament del programa i temporalització

7.1. Activitats prèvies

Nom de l'activitat: Coneixent a “la colla del Petit Lleó”

els animals i les plantes.

Continguts:

Procedimentals:

Conceptuals:

- El clima i les estacions.
- Medi físic: l'ús del sòl, qualitat de l'aire, paisatge natural i antròpic.
- L'alimentació i la cura personal.
- Les verdures i les fruites.
- L'aigua: cicle i relació amb l'ésser humà,

- Diferenciació de plantes: segons la mida, l'escorça i les fulles.
- Utilització creativa de diversos materials per a l'experiència plàstica.
- Reconeixement de seqüències espacials i temporals.
- Indicació en l'ús de les primeres nocions quantitatives en situacions quotidianes.
- Participació en festes, tradicions i cos-

tums de la comunitat a la qual pertanyen.

- Comprensió de contes i endevinalles.
- Realització de tasques de forma autònoma, tant en grups com individualment.
- Iniciació en l'ús de diferents formes de comunicació, esforçant-se per fer-se entendre i escoltar a la resta.
- Record i relat d'experiències passades, relacionant-les amb situacions semblants i diferents.
- Observació i constatació d'alguns dels canvis i modificacions que estan sotmesos tots els elements de l'entorn (persones, animals, plantes i objectes).

Actitudinals:

- Responsabilitat individual i compartida.
- Respecte a les normes de convivència en grup.
- Sensibilització en la cura del medi ambient i l'entorn.
- Actitud cooperativa.
- Interès i curiositat pel medi físic i social, explorant les característiques d'objectes materials i elements de l'entorn natural, formulant preguntes sobre alguns esdeveniments i representant vivències i

situacions per mitjà del joc simbòlic.

- Cultiu de les qualitats com l'atenció, la concentració, la imaginació, la creativitat, l'escolta, l'expressió, el llenguatge, la memòria i les diferents interaccions amb els altres.

Desenvolupament de l'activitat:

Aquesta activitat està dissenyada per ser executada pel professorat a l'aula. Amb ella es persegueix despertar l'interès i la motivació de l'alumnat pel tema a treballar.

Activitat 1

Coneixent la Boca de la Mina:

El programa s'inicia amb un exercici en el qual s'indaga el coneixement previ dels participants. És una primera presa de contacte amb el tema, a partir d'una sèrie de preguntes introductòries:

- Com va arribar l'aigua a Reus?
- Què és una font?
- Què és una bassa?
- Què és un passeig natural?
- Coneixeu el passeig de la Boca de la Mina?
- Acostumeu a passejar amb els vostres familiars per aquest passeig?

- Hi ha arbres?
- Hi ha animals?
- Hi ha cases?
- Hi ha aigua?

Activitat 2

Presentació del relat i del nostre protagonista:

- Començarem presentant el nostre personatge central: en Petit Lleó és un lleó petit que viu al passeig de la Boca de la Mina, juntament amb altres amics: el Plàtan, la Rosa, el Mowgli i l'Anura. En Petit Lleó ens conduirà, a través d'un conte (apartat recursos), a conèixer més coses sobre el passeig, els seus amics i com és la seva vida en aquest lloc. El nostre Petit Lleó haurà de ser una màscara d'estil teatre clàssic/titella, inspirada en la imatge de la font del lleó del passeig.

Annex 1. Titella del Lleó

Activitat 3

Presentació del recurs didàctic del mural de tela amb la silueta del passeig de la Boca de la Mina (apartat recursos): per explicar el conte utilitzarem un recurs didàctic dissenyat especialment. Un mural de tela pla en el que es representa el passeig de la Boca de la Mina. A més a més, també tindrem una bossa, també de tela, on tindrem tots els pictogrames dels espais (realitzats amb tela i tela adhesiva) que aniran coneixent i col·locant entre tots i totes al mural amb l'ajuda del Petit Lleó.

- A través del conte, en Petit Lleó ens explicarà com és el lloc on viu, com es va crear, què era aquell lloc fa molt de temps, com vivien i ens presentarà els altres habitants (els seus amics, la seva colla). D'aquesta forma ens anirà explicant la història del passeig de la Boca de la Mina en primera persona amb l'ajuda d'altres personatges. Gràcies al seu relat podrem anar col·locant els pictogrames amb tela adherent al mural de tela, creant, entre tots, el passeig de la Boca de la Mina.

- Al finalitzar el conte, el personatge principal convidarà a l'alumnat a conèixer aquest lloc màgic del qual els ha estat parlant i els proposarà que facin una excursió i així continuar l'aventura.

Material didàctic a treballar amb l'alumnat:

Aquest recurs didàctic permet, al docent, explicar diverses vegades el conte, convidant als participants a jugar amb els elements, posant-los i traient-los i realitzant diferents exercicis possibles de combinar amb altres àrees de coneixement. Així mateix també ens permet connectar històries i personatges, elements clau per a l'aprenentatge dels nens i nenes.

“Un programa de titelles ben planificat connecta amb totes les múltiples intel·ligències i les moltes maneres en que les persones aprenen i els jocs de titelles exemplifiquen els nivells d'alfabetització descrits en la taxonomia de Bloom (1956). La recreació de personatges i històries amb titelles ajuda als nens a absorbir i recordar el que han après i interioritzar la infor-

mació perquè puguin tornar a explicar les històries des de la ment i des del cor. Els titelles estableixen una connexió emocional i cognitiva amb idees, informació, històries, personatges, literatura i situacions històriques i vivencials. És un dels nostres objectius demostrar que el temps dedicat a un programa de titelles ben desenvolupant és, de fet, un temps que s'ha fet servir bé.” (O'Hare, 2005a:2).

Finalment, en Petit Lleó ens deixarà una missió pel dia que anem al passeig de la Boca de la Mina. Primer, haurem d'esbrinar qui és l'Anura, on viu i per què no la veiem.

L'Anura és una granota petita (un capgròs), que viu dintre de la Boca de la Mina, a les basses que hi ha al llarg del passeig. És el personatge que escoltem però no veiem. L'Anura representa l'aigua neta i pura en la qual poden viure els animals. El personatge de l'Anura ens permet introduir la problemàtica de la contaminació de l'aigua.

Seguidament, en Petit Lleó els ha demanat ajuda per resoldre un dels grans problemes que tenen els habitants del passeig de la Boca de la Mina per poder sobreviure: l'aigua

Temps estimat: 45 min.

7.2. Activitats centrals

Nom de l'activitat: L'aventura continua

Exemple: Boca de la Mina

L'activitat IN SITU, té tres objectius:

1. Reforçar el contingut après.
2. Conèixer i identificar els espais (POIS) més característics del passeig de la Boca de la Mina.
3. Passar del pla real a la representació del passeig.

Dinàmica:

4. Comencem amb el retrobament amb el nostre personatge central, en Petit Lleó, que ens convidarà a conèixer el passeig.
5. Repassarem junts el relat treballat a l'aula: espais, personatges, història...
6. El titella que representa al Petit Lleó ens acompanyarà de nou i plantejarà un joc d'endevinalles, les quals hauran de ser resoltes pels participants. Cada endevinalla (apartat número 8 - recursos) està referida a un altre POI, que ja va ser treballat en el relat.

*Forma de boca tinc, però amb ella ni menjo
ni mossego*

*Per ella surt aigua però no soc riu
A l'estiu dono frescor
I tots em coneixen molt
Qui soc?*

7. A partir de les endevinalles anirem visitant els espais i incorporarem nova informació sobre aquests. Així mateix, també establim relacions entre els espais i els personatges del relat:

Lleó - La Font del Lleó

Mowgli- L'escola Mowgli

Rosa- La Boca de la Mina

Plàtan -El passeig

Anura (la granota) – tots els espais vinculats a l'aigua, però que a simple vista no veiem. És l'essència del passeig de la Boca de la Mina.

8. Finalment, se li repartirà a cada participant, un plànol del passeig de la Boca de la Mina i una sèrie d'adhesius amb les imatges dels nostres personatges: la colla del Petit Lleó, menys de l'Anura, que la dibuixaran com ells i elles se l'imaginin en un adhesiu blanc amb el seu nom.

9. Hauran de col·locar el personatge en el seu espai durant el recorregut de la visita al passeig de la Boca de la Mina. Així i tot, tindrem un personatge que no podrem ubicar-lo al plànol: l'Anura. La granota que escoltem però no veiem. L'alumnat haurà de dibuixar a l'adhesiu blanc el que per a ells seria l'Anura i on la col·locarien.

10. Com a tancament de l'activitat in situ, realitzarem una posada en comú orientada al tema principal: l'aigua, la seva importància en la història dels nostres amics i què significa per a tots ells en la seva vida.

Temps estimat: un matí amb el grup aula al passeig de la Boca de la Mina.

7.3. Activitats posteriors

De tornada a l'aula, es planteja una activitat de reflexió per poder consolidar tot allò après.

Aquesta activitat posterior es centrarà en la importància de l'aigua a Reus, l'actualitat i nosaltres.

1ª Es fa un repàs general de tot allò après al llarg de la nostra visita al passeig de la Boca de la Mina.

2ª Utilitzarem el recurs del plànol i els adhesius.

3ª Parlarem de l'escassetat d'aigua i les possibles solucions a partir dels problemes de la colla del Petit Lleó i les seves necessitats d'aigua.

4ª Des de les necessitats de la colla, parlarem dels nostres usos habituals de l'aigua:

alimentació, higiene, etc. i com podem estalviar aigua. L'escassetat d'aigua sempre ha estat un desafiament de la ciutat de Reus, que ha anat resolent, amb el pas del temps, amb diferents construccions o tècniques.

5ª Plantegem quines van ser aquelles solucions i les que hem conegut en la nostra visita in situ.

6ª Com a tancament de l'activitat de reflexió, plantejarem una acció possible de realitzar per part de l'alumnat i assumir un compromís actiu amb els ODS vinculats a l'aigua.

A partir d'una tècnica plàstica, construirem, a l'aula, un arbre amb paper tipus Kraft i sobre ell, amb elements que hem recollit durant la nostra visita in situ, com ara escorces, fulles, etc..

Aquest arbre serà el nostre **ARBRE del COMPROMÍS**.

L'objectiu de l'activitat és aconseguir conscienciar i que els nens i nenes es proposin reptes individuals de com poden estalviar aigua en el seu dia a dia.

Abans d'apuntar o dibuixar a les targetes el compromís, es farà una ronda oral amb tots els participants.

Temps estimat: 2 sessions de 50 minuts cada sessió.

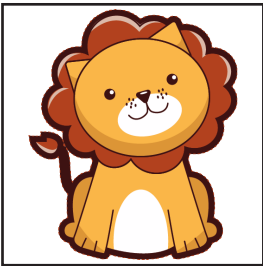
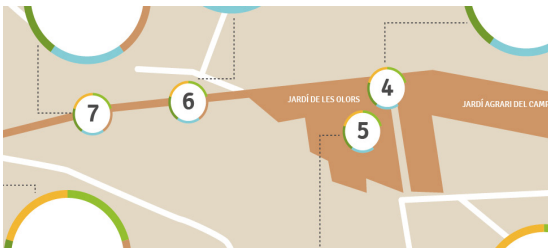
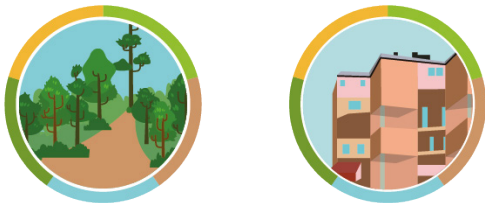
Suggeriment de continuïtat

Cada X temps el o la docent pot reprendre el tema i anar comentant amb els participants com van amb el compromís.

8. Materials i recursos

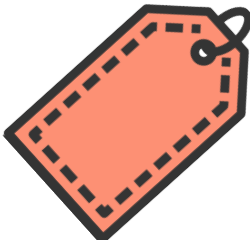
S'especificarà en forma de taula quins són els materials i recursos que s'utilitzaran en les activitats prèvies, durant la visita al passeig i en les activitats posteriors.

MATERIALS	RECURSOS
Màscara o titella inspirada en la imatge de la Font del Lleó.	
Mural de tela pla en el que es representi el passeig de la Boca de la Mina.	
Pictogrames realitzats en tela i tela adhesiva dels elements que formen part del passeig.	
Bossa de tela on guardar els pictogrames.	
Conte.	

ACTIVITAT CENTRAL 'IN SITU'

MATERIALS	RECURSOS
Llapis i ceres.	
Plànols del passeig de la Boca de la Mina per a cada participant.	
Adhesius amb les imatges dels nostres personatges per a cada participant.	
Endevinalles.	

ACTIVITATS POSTERIORIS

MATERIALS	RECURSOS
Targetes de cartolina.	
Llapis, retoladors de colors.	
Cola.	
Paper tipus Kraft i elements orgànics que es recullin durant la visita al passeig (fulles, trosos d'escorça, llavors, branques petites...).	

9. Avaluació

Avaluació per part del professorat del programa educatiu.

De les següents afirmacions, marca el número que consideris:

Valoració

5 si estàs molt d'acord, 4 si estàs bastant d'acord, 3 si estàs d'acord, 2 si estàs poc d'acord i 1 si estàs totalment en desacord.

	1 Si estàs totalment en desacord	2 Si estàs poc d'acord	3 Si estàs d'acord	4 Si estàs bastant d'acord	5 Si estàs molt d'acord
M'ha resultat fàcil seguir la guia didàctica	☐	☐	☐	☐	☐
La guia didàctica domina els temes a tractar	☐	☐	☐	☐	☐
El programa m'ha aportat nous coneixements	☐	☐	☐	☐	☐
Les activitats prèvies, centrals i posteriors han estat amenes i divertides	☐	☐	☐	☐	☐
M'ha agradat l'ús de material complementari: conte, titella...	☐	☐	☐	☐	☐
La guia didàctica s'adapta els nivells educatius establerts	☐	☐	☐	☐	☐
La guia ha resolt els meus dubtes adequadament	☐	☐	☐	☐	☐

10. Bibliografia i recursos en línia

- ALQUÉZAR, C., AQUILLUÉ, D. y AGUIRRE, P. (2019) NACIONES EN CONFLICTO. Colección Jóvenes por la Historia. VOL. I Tendencias actuales de la investigación histórica.
'CAP.1.1 Crisis y transformación agraria en el Camp de Tarragona. La implantación y comercialización de la avellana'. Servicio de Publicaciones, Universidad de Zaragoza. ISBN: 978-84-16723-74-4

- CAMILLONI DE, A. y LEVINAS, M. (1994) PENSAR, DESCUBRIR Y APRENDER. Propuesta didáctica para las ciencias sociales. Aique Grupo Editor S.A. ISBN: 950-9003-88-3

- GORT, E. (2009) LA BOCA DE LA MINA. Breu resum històric amb apunts curiosos sobre els Molins i el costum d'anar-hi a passejar i menjar-hi anissos. Arts Gràfiques l'Estel – Reus Dip.Le: T-627-2009

- MONCUSÍ, G. y RIOS, A.I. (2004) Inventari de mines d'aigua a partir de recerca bibliogràfica. Ajuntament de Reus. Àrea de Medi Ambient

- MORELLÓ, J. y PIÑOL, D. (2006). LA LLLUITA PER L'AIGUA A REUS. Abastiment, gestió i conflictes, des dels orígens fins a

principis del segle XX. Pagès editors S.L. ISBN: 84-9779-353-6

- OLTRA, M.A. (2013): "Los títeres: un recurso educativo". Educación social. Revista Internacional Socioeducativa, 54, p.164-179.

- SOTORRA, A. (2007) Els Silencis de la Boca de la Mina. Editor digital: Titivillus ePub base r1.2

ENLLAÇOS WEB:

- Aigües de Reus. Espacio divulgativo. Rutas del agua: <https://www.aiguesdereus.cat/es-es/Espacio-Divulgativo/Rutas-del-Agua>

- Viquipèdia. Pere Caselles i Tarrats, Biografia: https://ca.wikipedia.org/wiki/Pere_Caselles_i_Tarrats

RECURSOS EN LÍNIA

- Conte Aigua (infantil) https://www.aemet.es/documentos/es/conocermas/meteoeduca/cuentos_infantiles/Agua.pdf

- El senyor riu (INFANTIL /PRIMÀRIA)

<https://www.diba.cat/en/web/mediambient/-/el-senyor-r-2>

El senyor Riu és un conte i un conta contes que vol sensibilitzar els infants sobre la realitat del cicle de l'aigua a través de la història d'un riu, que es presenta com un personatge misteriós que neix a les muntanyes, ens fa gaudir de la remor de l'aigua, ens dibuixa el paisatge, permet la vida dels animals i les plantes i finalment també fa funcionar els molins i les fàbriques i ens proveeix d'aigua per beure.

- El racó infantil de la Dècada de l'Aigua
<https://www.un.org/spanish/waterforlife-decade/kids.shtml>

- La eco patrulla: Saragossa amb l'aigua
<https://app.mapfre.com/ccm/content/documentos/fundacion/prev-ma/cursos/comic-la-ecopatrulla-zaragoza-2010.pdf>

Amb aquest còmic la Fundació Mapfre vol seguir sensibilitzant i formant de forma especial als nens, en els inicis i actituds propis d'un ciutadà actiu mediambientalment responsable. Dirigint a nens d'educació primària.

RECURSOS PER AL PROFESSOR

- L'aigua i el canvi climàtic a la Mediterrània
http://mediambient.gencat.cat/web/.content/home/ambits_dactuacio/educacio_i_sostenibilitat/educacio_per_a_la_sostenibilitat/suport_educatiu/ambits_tematics/

aigua/recursos-educatius-aigua/9_altres/aigua_canvi_climatic_mediterrania.pdf

- Bloc: aquífers
<http://blog.creaf.cat/noticies/per-que-els-rius-porten-aigua-quan-plou/>

- Centre d'interpretació d'una Mina
<http://elmasnouterrademar.cat/es/mina-aigua.php>

- Cicle de l'aigua recursos
http://mediambient.gencat.cat/es/05_ambits_dactuacio/educacio_i_sostenibilitat/educacio_per_a_la_sostenibilitat/suport_educatiu/aigua/recursos-educatius/cicle_aigua/

- Treball fet per escolars sobre les mines de Riudoms:
<http://minesderiudoms.mallafre.cat/>

- Vídeos dels veïns de la Boca de la Mina
<https://bocadelamina.reus.cat/multimedia>

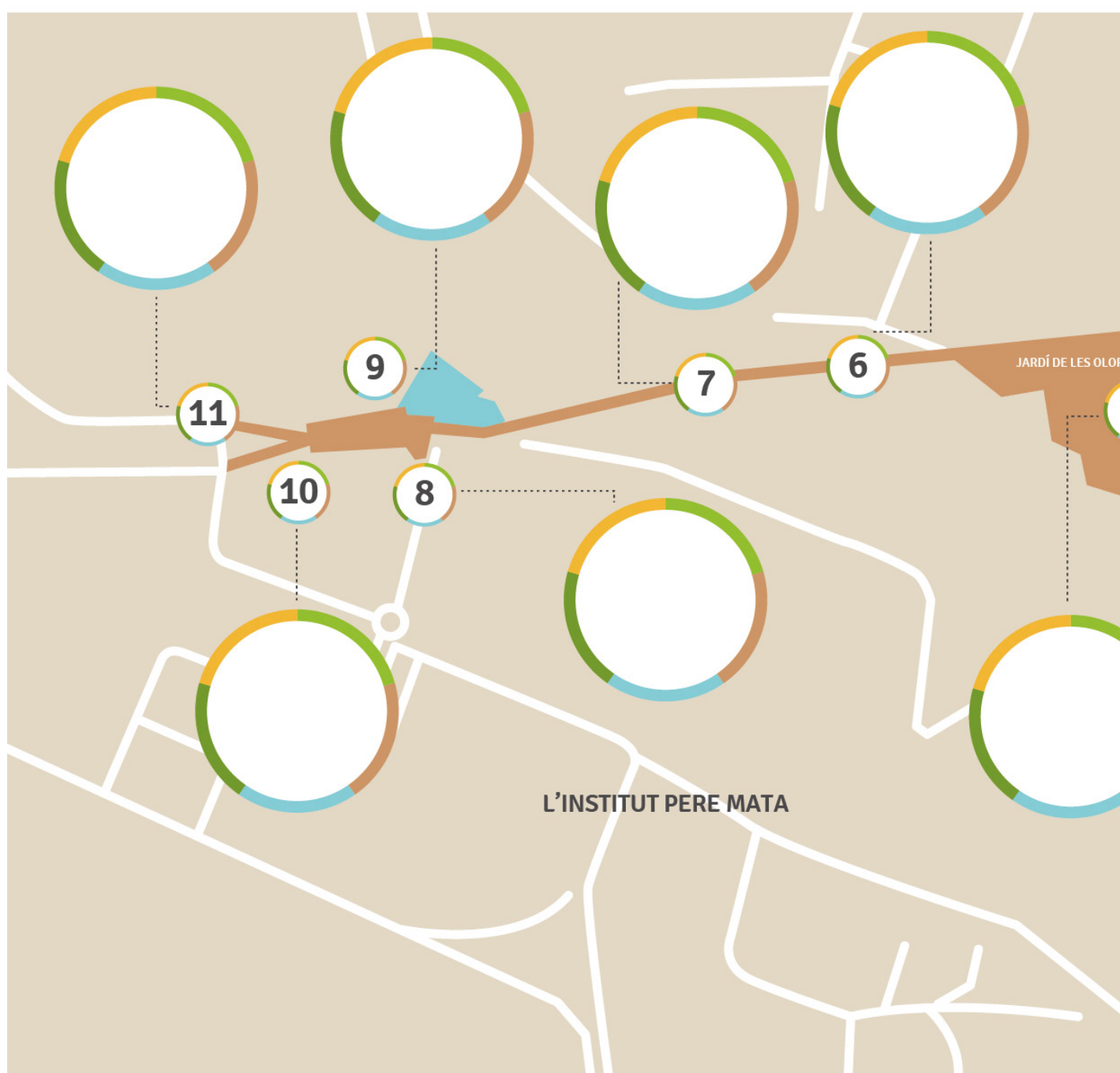
11. Annexos

En aquest apartat van els recursos dissenyats definitius per a l'activitat.

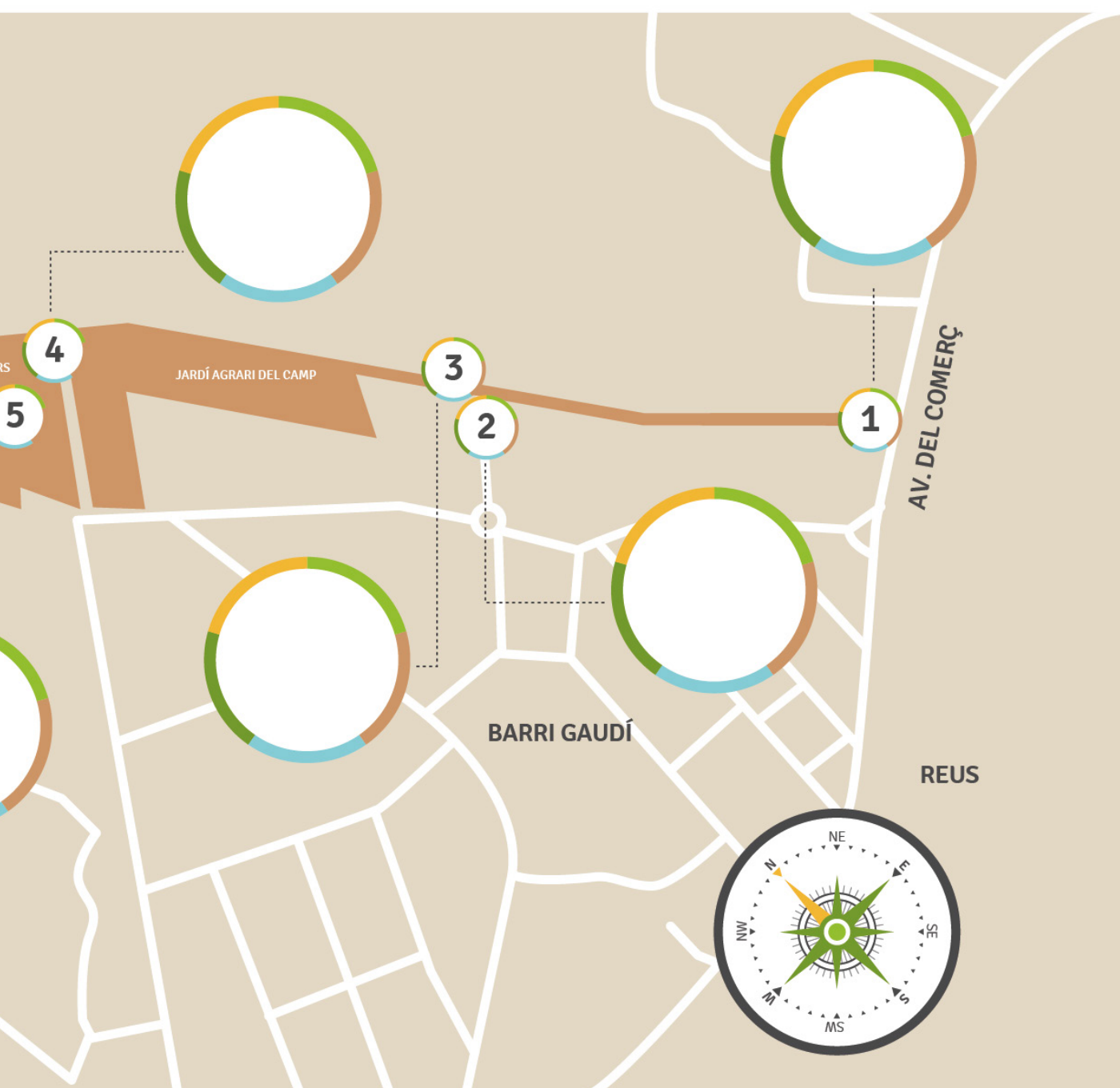
Annex 1. Titella del Lleó

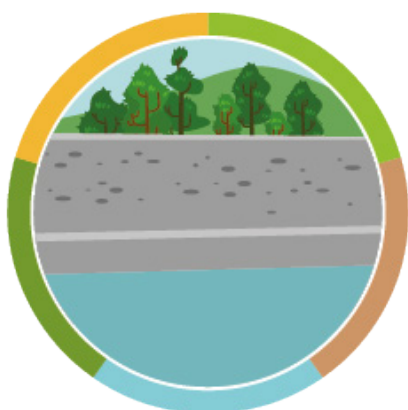
Annex 2. Mural de tela

Annex 2. Mural de tela

Annex 3. Pictogrames

Annex 3. Pictogrames

Annex 4. Conte

La Colla del Petit Lleó

Hola amics i amigues, moltes gràcies per convidar-me a conèixer la vostra classe. Estic molt content! Viviu tots aquí a Reus? I sou tots molt amiguets i amiguetes? Que bé, veritat? Els amics són el millor regal del món. La veritat és que haig de dir-vos que totes les vostres cares em sonen. Ens hem vist a un altre lloc?

TEMPS PERQUÈ ELS NENS I NENES CONTESTIN LES PREGUNTES DEL LLEÓ.

Estic molt emocionat de conèixer-vos, ja que jo no surto molt de casa, només quan em conviden a anar a classes com la vostra. I, ara bé, us agradaria conèixer on visc i que us presenti als meus millors amics?

Annex 4. Conte

Visc en un lloc màgic de Reus. La meva casa està a l'inici d'un passeig molt famós. Un lloc que es diu "passeig de la Boca de la Mina", un lloc molt especial perquè per allà hi passa tothom, per això tots em veuen i em coneixen. La veritat és que ara no veig a molta gent però, fa molt molt de temps, venien moltes persones de Reus i d'altres pobles a visitar-me i si volien calmar la seva set, allà estava jo per ajudar-los, vaja, com un superheroi.

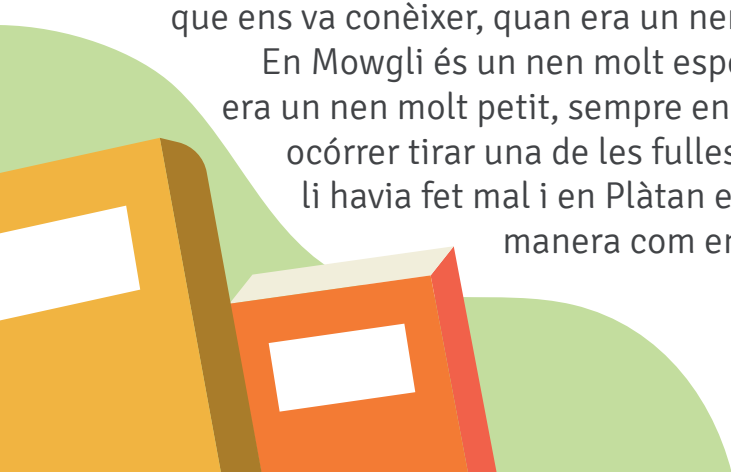
En aquest meravellós passeig no visc sol, també hi viuen uns amics i amigues que m'agradaria presentar-vos. ¿Què us sembla?

Prop de mi hi viu el meu amic Plàtan, es molt alt, ha trigat molt anys en créixer i el color de les seves fulles és el meu color preferit, el verd. Té molts germans, un dia els vaig comptar i eren 104 germans. Encara que tots semblin iguals, ell és especial.

El Plàtan parla un idioma molt estrany. Un idioma que només entenen ell i els seus germans. Quan les fulles es mouen pel vent, el xiuxiueig del Plàtan i la seva família ens arriba a tots els habitants del passeig. A vegades parlen tant fort que poden espantar-nos una mica i tot. Però, al Plàtan, una de les coses que més li agrada fer és veure tota la ciutat de Reus. Clar, ell és tant alt que ho pot veure tot! Des d'on viu pot veure els nens i nenes jugar als patis de les escoles. Li agrada molt escoltar els riures i l'alegria.

No sé si sabeu que aquí on nosaltres vivim, en aquest lloc meravellós també hi ha una escola i allà es on viu un altre dels meus millors amics. Es diu Mowgli. Segurament penseu que perquè en Mowgli és de la colla d'amics. En Mowgli és un nen molt especial. Des de que ens va conèixer, quan era un nen molt petit, sempre ens ha cuidat i protegit.

En Mowgli és un nen molt especial. Des de que ens va conèixer, quan era un nen molt petit, sempre ens ha cuidat i protegit. Però, un dia se li va ocórrer tirar una de les fulles del Plàtan i es va donar compte que li havia fet mal i en Plàtan es va posar a plorar. Va ser d'aquesta manera com en Mowgli va aprendre a

Annex 4. Conte

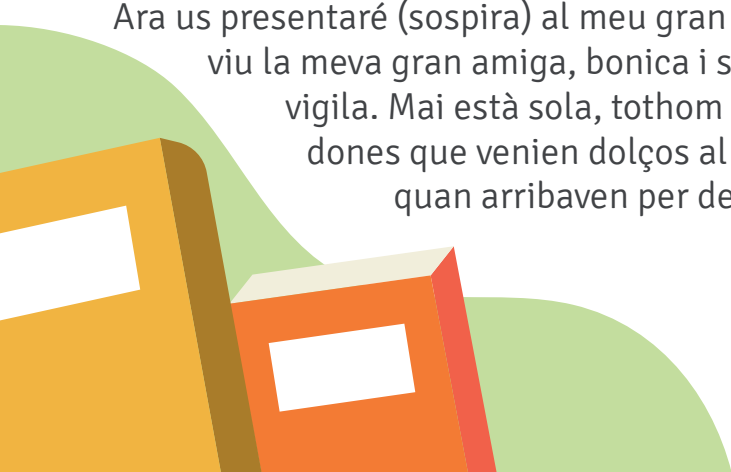
que el Plàtan era un ésser viu i que s'havia de cuidar, perquè inclús quan els dos tenen molta set pateixen per l'escassetat de l'aigua. Va entendre que tenien les mateixes necessitats. Així que en Mowgli ens cuida, i vigila que ens cuidin.

Ara ha arribat el torn de presentar-vos a l'Anura. L'Anura és una esperit lliure del passeig. Li agrada saltar, jugar a l'aigua, nedar. Per cert, és molt ràpida! Casi sempre està a la Bassa del Bacallà però, es mou tant, que a vegades ens costa trobar-la. Quan les seves potes creixen també gaudeix de prendre el sol. Altres vegades ens torna bojós perquè no para de saltar i saltar i l'aigua no para de parlar. Però, la veritat, és que haig que dir-vos que el passeig no seria el mateix sense ella, és l'aventurera de grup.

Al principi, l'Anura ens tenia por. Però, quan es va donar compte que tots nosaltres teníem les mateixes necessitats va començar a confiar en la colla. Sempre viu on hi ha més aigua, però a vegades marxa perquè no n'hi ha prou o perquè l'aigua està contaminada. Una vegada es va posar molt malalta, per això és important per nosaltres que tots ajudem a cuidar aquest lloc.

L'Anura té molta port a la gent, té por que li facin mal, per això, és tant escapadissa. Si un dia la visiteu, el silenci serà la millor salutació per a ella. Però, no us preocupeu, ella és bona i divertida. Li agrada fer bromes, sempre es riu de la meua melena, serà perquè ella no en té i té enveja... ha, ha, ha!
Aix, Aix (el Lleó sospira com si estigués enamorat).

Ara us presentaré (sospira) al meu gran amor (sospira). Ella és la Rosa. Al final del camí viu la meua gran amiga, bonica i silenciosa. Des de dalt de la ciutat de Reus vigila. Mai està sola, tothom vol arribar fins a ella. Les Maries, les dones que venien dolços al passeig, sempre li feien companyia quan arribaven per descansar i posar-se a treballar.

Annex 4. Conte

Tots els habitants del passeig l'admiem molt, perquè ella, des de la Boca de la Mina, és la guardiana del líquid vital que tots nosaltres necessitem. Però, no només el necessitem nosaltres sinó que el necessita tota la gent de Reus... Sí, sí, tots el necessitem: vosaltres, els vostres pares, els vostres avis, els vostres cosins, els forners, els veïns, etc.

Jo crec que la Rosa i jo som un per l'altre, als dos ens agrada ajudar... aix, aix (sospirs).
Us haig d'explicar un secret. No penseu que només ens dediquem a jugar, de vegades, també ens hem de reunir i parlar dels problemes del passeig. Un dels problemes del qual sempre parlem, és el problema de l'aigua. Sí, l'aigua, el líquid vital: que si no plou, que si no s'emmagatzema l'aigua, que si no està neta i es contamina, que si hi ha coses trenca-des, vaja, temes que ens preocupen. Perquè, sabeu què passa amb aquest problema?

Doncs, que sense el líquid vital, la Rosa es panseix, l'Anura desapareix, el Plàtan es troba dèbil i malalt, en Mowgli buscaria un altre lloc on viure i jo...(sospir de tristesa). Jo em quedaria sol, ningú vindria a visitar-me i la colla d'amics desapareixeria.

Ara estava pensant que vosaltres em podríeu ajudar. Però, per a poder ajudar-me el millor és que vingueu a visitar-me. I així ens coneixem millor (emoció). Què us sembla la idea?
Quina emoció! Vindreu? (Contesten els nens i nenes).

Vinga va, aneu a dir-ho al vostre professor o professora. Jo us espero aquí.

Preguntes del docent als nens posteriorment:

Per què diu que si falta el líquid vital no es pot viure?

Com podem ajudar-los?

Annex 5. Endevinalles

Boca de la Mina

Forma de boca tinc, però amb
ella no menjo ni mossego
Per ella aigua surt però riu no
soc
○ A l'estiu dono frescor
I tots em coneixen molt
Qui soc? ☆

Font del Lleó

A molts pobles i ciutats estic
Amb cara de lleó només a Reus
estic
Font de la vida des de sempre he
estat
○ I per poder trobar-me al passeig
has d'anar ☆
Qui soc?

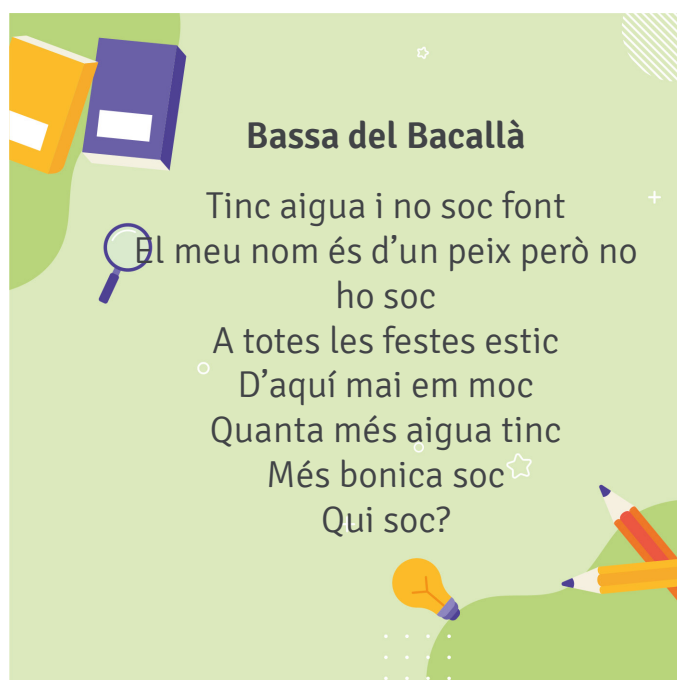
Escola Mowgli

Tots els dies hi aneu
A aprendre, a comptar i a
cantar
Quan els nens no hi van, en
silenci està
○ D'altres a Reus n'hi ha
Però, com jo, cap en trobaràs
Qui soc? ☆

Plàtan (arbre plataner)

Tant alt soc que el cel casi toco
I encara que vell em faig
Segueixo fort i frondós
Si vols de la meva ombra gaudir
Compta 82 i al passeig em tro-
baràs
○ Qui soc? ☆

Annex 5. Endevinalles

Annex 6. Personatges

Annex 7. Targetes de cartolina

Annex 8.

Arbre del compromís

